

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v exekučnej veci oprávnenej **R., a. s.**, so sídlom v K., G. IČO: X. zastúpenej JUDr. G. G. advokát, K., B. proti povinnému **T. T.**, nar. X. bytom T., **o vymoženie 30,21 eur s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 3Er/1134/2011, o dovolaní oprávnenej proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove č. k. 2CoE/99/2012-73 zo dňa 27. septembra 2012, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie oprávnenej **o d m i e t a**.

Povinnému **n e p r i z n á v a** náhradu trov dovolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e :

Oprávnená podala súdnemu exekútorovi návrh na vykonanie exekúcie proti povinnému na vymoženie sumy 30,21 eur s príslušenstvom. Povinnosť povinného zaplatiť jej vymáhanú sumu preukazovala rozhodcovským rozsudkom Arbitrážneho súdu Košice z 08.03.2010 sp. zn. 2C/1193/2009. Súdny exekútor následne v zmysle § 44 zákona č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov (ďalej len „Exekučný poriadok“) požiadal okresný súd o vydanie poverenia na vykonanie exekúcie. Okresný súd Prešov (ďalej len „exekučný súd“) uznesením z 19.04.2012 č. k. 3Er/1134/2011-22 zamietol žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie. Rozhodnutie odôvodnil neprijateľnosťou rozhodcovskej doložky ako zmluvnej

podmienky nachádzajúcej sa v poisťnej zmluve z 12.09.2007 (vo Všeobecných poisťných podmienkach časť XV bod 1), majúcej charakter spotrebiteľskej zmluvy. Uviedol, že rozhodcovská doložka nebola dohodnutá individuálne, pretože bola vo Všeobecných poisťných podmienkach vopred a jednostranne naformulovaná, v dôsledku čoho povinný (majúci v právnom vzťahu založenom poisťnou zmluvou postavenie spotrebiteľa) nemohol reálne ovplyvniť jej obsah. Zároveň spôsobovala nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech povinného, keďže ho nútila k rozhodcovskému konaniu, pričom rozhodcovský súd mohla vybrať len oprávnená bez možnosti povinného podieľať sa na jeho kreovaní. Rozhodcovská doložka ako neprijateľná podmienka bola už od počiatku neplatnou podľa § 53 ods. 4 Občianskeho zákonníka, preto rozhodcovský rozsudok vydaný rozhodcovským súdom, ktorý na to nebol oprávnený, nemôže nikoho zaväzovať.

Na odvolanie oprávnenej Krajský súd v Prešove uznesením č. k. 2CoE/99/2012-73 zo dňa 27. septembra 2012 napadnuté uznesenie exekučného súdu podľa § 219 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O. s. p.“) bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 214 ods. 2 O. s. p.) ako vecne správne potvrdil. Stotožnil sa s dôvodmi uvedenými v napadnutom uznesení exekučného súdu, na ktoré v podrobnostiach poukázal. Podrobne sa vyjadril k námietke odňatia možnosti konať pred súdom oprávnenej, kde zdôraznil charakter exekučného konania a to, že všetky skutočnosti relevantné pre rozhodovanie exekučného súdu sú obsiahnuté v spise a oprávnená tak mala možnosť sa k nim vyjadriť.

Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu podala dovolanie oprávnená (ďalej aj ako „dovolateľka“). Navrhla napadnuté uznesenie odvolacieho súdu a tiež ním potvrdené uznesenie exekučného súdu zrušiť a vec vrátiť exekučnému súdu na ďalšie konanie. Predovšetkým namietala, že súdy jej nesprávnym postupom odňali možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O. s. p.). K odňatiu možnosti riadne konať pred súdom došlo podľa nej tým, že súdy zamietli žiadosť súdneho exekútora na vydanie poverenia na vykonanie exekúcie bez toho, aby pre vydanie takýchto rozhodnutí boli splnené zákonom stanovené podmienky, že vykonali dokazovanie listinnými dôkazmi bez nariadenia pojednávania a neumožnili jej tak vyjadriť sa k vykonaným dôkazom.

Dovolaiteľka ďalej vyčítala obom súdom, že svoje rozhodnutia dostatočne neodôvodnili (§ 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p.) a založili ich na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p.).

Povinný sa k dovolaniu nevyjadril.

Najvyšší súd SR bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O. s. p.) skúmal, či oprávnenou podané dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému ho zákon pripúšťa.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O. s. p.).

V prejednávanej veci smeruje dovolanie proti uzneseniu odvolacieho súdu. Uznesenia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú uvedené v § 239 ods. 1 a 2 O. s. p. Dovolaiteľkou napadnuté uznesenie však nevykazuje znaky žiadneho z nich. Dovolanie oprávnenej preto podľa § 239 ods. 1 a 2 O. s. p. nie je prípustné.

Prípustnosť podaného dovolania by v preskúmvanej veci prichádzala do úvahy len vtedy, ak by v konaní došlo k niektorej z procesných väd taxatívne vymenovaných v § 237 O. s. p. Oprávnená procesné vady konania v zmysle § 237 písm. b/, c/ a g/ O. s. p. netvrdila a existencia týchto väd nevyšla v dovolacom konaní najavo. Prípustnosť jej dovolania preto z týchto ustanovení nevyplýva.

Prípustnosť dovolania oprávnenej by v preskúmvanej veci prichádzala do úvahy, len ak by v konaní došlo k niektorej z procesných väd taxatívne vymenovaných v § 237 O. s. p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu (aj uzneseniu), ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto

samosudcu rozhodoval senát. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa uvedeného ustanovenia nie je predmet konania významný; ak je konanie postihnuté niektorou z vád vymenovaných v § 237 O. s. p., možno ním napadnúť aj rozhodnutia, proti ktorým je inak dovolanie procesne neprípustné (vid' napríklad R 117/1999, R 34/1995 a tiež rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky uverejnené v časopise „Zo súdnej praxe“ pod č. 38/1998 a č. 23/1998). Pre záver o prípustnosti dovolania v zmysle § 237 O. s. p. nie je významný subjektívny názor účastníka konania tvrdiaceho, že došlo k vade vymenovanej v tomto ustanovení; rozhodujúcim je zistenie, že k tejto procesnej vade skutočne došlo.

Dovolací súd nezistil existenciu žiadnej podmienky prípustnosti dovolania uvedenej v ustanovení § 237 O. s. p. Nezistil teda ani podmienku prípustnosti dovolania, na ktorú poukazovala dovolateľka a ktorá mala spočívať v odňatí jej možnosti konať pred súdom.

V preskúmvanej veci bolo dovolaním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie exekučného súdu, vydané v štádiu exekučného konania, v ktorom exekučný súd posudzoval splnenie zákonom stanovených procesných predpokladov pre udelenie poverenia súdnemu exekútorovi na vykonanie exekúcie.

Po podaní žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie exekučný súd preskúmava žiadosť o udelenie poverenia, návrh na vykonanie exekúcie a exekučný titul z hľadiska ich súladu so zákonom (§ 44 ods. 2 Exekučného poriadku). Pri tom medziiným skúma, či návrh na vykonanie exekúcie má všetky náležitosti, či je k návrhu pripojený exekučný titul opatrený potvrdením (doložkou) o vykonateľnosti, či je exekučný titul materiálne vykonateľný, či sú oprávnený a povinný osobami uvedenými v exekučnom titule a či sú splnené všeobecné podmienky konania v zmysle § 103 O. s. p. V tomto štádiu exekučného konania exekučný súd zásadne nevykonáva dokazovanie (ako procesnú činnosť súdu osobitne upravenú v ustanoveniach § 122 až § 124 O. s.p.), ale predpoklady pre vydanie poverenia na vykonanie exekúcie posudzuje z hľadiska skutočností vyplývajúcich z listín predložených oprávneným. Tento záver možno vyvodiť z účelu a zmyslu ustanovenia § 44 ods. 2 Exekučného poriadku, ktorým je posúdenie splnenia procesných podmienok pre začatie exekúcie. Medzi tieto podmienky patrí aj podmienka, či exekučný titul bol vydaný orgánom s právomocou na jeho vydanie. Dokazovanie (vyžadujúce nariadenie pojednávania s možnosťou účasti oprávneného i povinného) v tejto časti exekučného konania

(nevykazujúceho znaky sporovitosti) neprichádza do úvahy aj z dôvodu, aby sa tým nezmaril účel exekúcie, o ktorej sa má povinný prvýkrát dozvedieť (ak nie je daná výnimka vyplývajúca zo zákona) až doučením upovedomenia o začatí exekúcie. Inak v preskúmvanej veci bol podstatný obsah rozhodcovskej doložky ako podmienky, od ktorej rozhodcovský súd odvodzoval svoju právomoc, zrejmý zo samotného exekučného titulu (str. 1), odvolávajúceho sa v tejto súvislosti na XV. časť Všeobecných poisťných podmienok.

Ak teda dovolateľka vyvodzovala existenciu procesnej vady konania v zmysle § 237 písm. f/ O. s. p. z toho, že súdy vykonali „dokazovanie“ bez nariadenia pojednávania a v jej neprítomnosti, išlo o námietku neopodstatnenú. Namietaným postupom súdov nebola znemožnená realizácia jej procesných oprávnení. Najvyšší súd tu poukazuje na *stanovisko Ústavného súdu SR vo veci vedenej pod sp. zn. PLz. ÚS 1/2014 zo 7. mája 2014* ku kontradiktórnosti konania pri preskúmvaní žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie z ktorého vyplýva, že *pre ústavnú konformnosť konania postačuje, ak je oprávnenému daná možnosť vyjadriť sa k podkladom preskúmania v odvolacom konaní.*

Opodstatnenou nebola ani dovolacia námietka oprávnenej o nepreskúmateľnosti uznesenia odvolacieho súdu. Odvolací súd svoje rozhodnutie riadne a presvedčivo odôvodnil. V spojení s odôvodnením obsiahnutým v uznesení exekučného súdu je z neho zrejmé, z akých skutočností vyvodil záver o tom, že rozhodcovská doložka nebola dojednaná individuálne, že bola neprijateľnou zmluvnou podmienkou, a že ako neplatná mala za následok nedostatok oprávnenia rozhodcovského súdu na vydanie rozhodcovského rozsudku.

Dovolací súd sa ďalej aj z úradnej povinnosti zaoberal otázkou, či k odňatiu možnosti oprávnenej konať pred súdom nedošlo prípadne samotným rozhodnutím o zamietnutí žiadosti súdnej exekútorky o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie. O takýto dôsledok by mohlo ísť, ak by pre rozhodnutie o zamietnutí tejto žiadosti neboli splnené zákonom stanovené podmienky. V zmysle ustanovenia § 44 ods. 3 Exekučného poriadku totiž nevyhnutným dôsledkom právoplatného uznesenia o zamietnutí žiadosti o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie musí byť zastavenie exekučného konania. Nesprávnym rozhodnutím o zamietnutí žiadosti o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie by sa oprávnenej ako účastníčke exekučného konania v konečnom dôsledku odopieralo právo na výkon vykonateľného rozhodnutia, čo by sa rovnalo odmietnutiu spravodlivosti. Otázka správnosti takéhoto

rozhodnutia však nevyhnutne vyžadovala zaujať stanovisko aj k právnym záverom súdov v exekučnom konaní. Podľa názoru dovolacieho súdu v prejednávanej veci (vychádzajúc z obsahu spisu) odvolací súd i exekučný súd splnenie podmienok pre zamietnutie žiadosti o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie posúdili správne.

Skúmaním platnosti rozhodcovskej doložky (dohodnutej v spotrebiteľskej veci, t.j. vo veci vyplývajúcej zo spotrebiteľského právneho vzťahu, ktorým je právny vzťah založený právnou skutočnosťou - spotrebiteľskou zmluvou) súdy v exekučnom konaní nepreskúmavali vecnú správnosť rozhodcovského rozsudku, ale len realizovali svoje oprávnenie vyplývajúce zo zákona, a to z ustanovenia § 44 ods. 2 Exekučného poriadku, t.j. oprávnenie posúdiť, či tento exekučný titul nie je v rozpore so zákonom. Rozhodcovský rozsudok vydaný v spotrebiteľskej veci je ako exekučný titul v rozpore so zákonom, ak rozhodcovská zmluva (či už uzavretá vo forme osobitnej zmluvy alebo rozhodcovskej doložky), na ktorej sa zakladá právomoc rozhodcovského súdu, nebola vôbec uzavretá alebo bola uzavretá neplatne. Nedostatok právomoci rozhodcovského súdu odvíjajúci sa od neexistencie či neplatnosti rozhodcovskej zmluvy má v spotrebiteľskej veci za následok materiálnu nevykonateľnosť rozhodcovského rozsudku v zmysle jeho nezáväznosti. Takúto interpretáciu ustanovenia § 44 ods. 2 Exekučného poriadku vyžaduje účel právnej úpravy premietajúcej sa v právnych predpisoch na ochranu práv spotrebiteľa tvoriacich samostatné odvetvie práva, a to spotrebiteľské právo. Týmto účelom je odstránenie značnej nerovnováhy v právach a povinnostiach založených spotrebiteľskou zmluvou ku škode spotrebiteľa.

Exekučný poriadok označuje za exekučný titul nielen vykonateľné rozhodnutie súdu, ale napr. aj vykonateľné rozhodnutia orgánov verejnej správy, rozhodcovských súdov a iných orgánov. V prípade, ak exekučným titulom má byť rozhodnutie orgánu verejnej správy, ktorý nemal právomoc na jeho vydanie, považuje právna teória i súdna prax takéto rozhodnutie za zdanlivé, ničotné (nulitné - paakt), teda z právneho hľadiska za neexistujúce a nikoho nezaväzujúce. Obdobné dôsledky treba priznať aj rozhodnutiu iného orgánu, ak tento orgán nemal právomoc ho vydať, pokiaľ to právna úprava nevyklučuje.

V súvislosti s otázkou, či v exekučnom konaní zákon o rozhodcovskom konaní vylučuje skúmanie (nedostatku) právomoci rozhodcovského súdu (rozhodcu, resp. rozhodcov) rozhodnúť spor, je potrebné rozlišovať, či rozhodcovské konanie sa týka sporu zo

spotrebiteľského právneho vzťahu alebo z iného právneho vzťahu. Pokiaľ sa rozhodcovské konanie týka sporu z iného než spotrebiteľského právneho vzťahu, ustanovenia zákona o rozhodcovskom konaní, ktoré umožňujú účastníkovi tohto konania, aby namietal nedostatok právomoci rozhodcovského súdu pre neexistenciu alebo neplatnosť rozhodcovskej zmluvy (§ 21 ods. 2), a aby žalobou podanou na príslušnom súde sa domáhal zrušenia rozhodcovského rozsudku pre neplatnosť rozhodcovskej zmluvy (§ 40 ods. 1 písm. c/), vylučujú skúmanie právomoci rozhodcovského súdu v exekučnom konaní. V týchto ustanoveniach sa totiž premieta klasická rímska právna zásada (princíp) „vigilantibus iura scripta sunt“ („práva patria bdelym“ alebo „nech si každý stráži svoje práva“ alebo „zákony sú písané pre bdelych“). Nevyužitie postupu podľa týchto ustanovení v iných než spotrebiteľských veciach znamená stratu možnosti skúmať a spochybňovať rozhodcovskú zmluvu a tým aj právomoc rozhodcovského súdu v exekučnom konaní, pretože inak by tieto ustanovenia strácali svoj zmysel – boli by nadbytočné. Ak je však predmetom rozhodcovského konania spor zo spotrebiteľského právneho vzťahu, tento záver neplatí. Už v rozhodnutí sp. zn. 6 Cdo 1/2012 dovolací súd uviedol, že princíp „vigilantibus iura scripta sunt“ v spotrebiteľských veciach v konkrétnych súvislostiach (teda v závislosti od konkrétnych okolností) ustupuje dôležitejšiemu princípu, ktorým je ochrana práv spotrebiteľa. To znamená, že aj keď účastník rozhodcovského konania, ktorým je spotrebiteľ, nevyužije možnosť spochybníť existenciu alebo platnosť rozhodcovskej zmluvy podľa ustanovení zákona o rozhodcovskom konaní, je exekučný súd oprávnený a zároveň povinný skúmať existenciu alebo platnosť rozhodcovskej zmluvy a v prípade zisteného nedostatku v tomto smere konštatovať rozpor rozhodcovského rozsudku so zákonom, znamenajúci neúčinnosť, a teda nezáväznosť tohto exekučného titulu.

Takúto interpretáciu označených ustanovení zákona o rozhodcovskom konaní v spojitosti s § 44 ods. 2 Exekučného poriadku vyžaduje naplnenie príkazu vyplývajúceho z princípu ochrany práv spotrebiteľa, ktorým je odstránenie značnej nerovnováhy v právach a povinnostiach založených spotrebiteľskou zmluvou ku škode spotrebiteľa. Ochrana spotrebiteľa je predmetom verejného záujmu a je nevyhnutná pre zvýšenie životnej úrovne a kvality života občanov.

Okrem toho tento výklad možno podprieť aj povinnosťou súdu rešpektovať základné právo na spravodlivú súdnu ochranu zaručené článkom 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Toto právo sa zaručuje nielen tomu, kto uplatňuje svoje práva, ale aj tomu, proti

komu je uplatňovaný nejaký nárok. V spotrebiteľských veciach je pomerne časté, že všeobecný súd môže prvýkrát poskytnúť spotrebiteľovi z úradnej povinnosti (teda bez akejkoľvek procesnej aktivity spotrebiteľa) účinnú spravodlivú ochranu jeho práv až po podaní návrhu na exekúciu rozhodcovského rozsudku.

V preskúmvanej veci súdy v exekučnom konaní správne konštatovali neprijateľnosť a tým aj neplatnosť rozhodcovskej doložky z dôvodu, že nebola individuálne dojednaná a že spôsobovala nevyváženosť v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech povinného. Listiny predložené oprávnenou takýto záver umožňovali. Z poistnej zmluvy uzavretej medzi oprávnenou a povinným vyplýva, že rozhodcovská doložka bola medzi zmluvnými stranami dohodnutá už podpisom zmluvy, keďže sa v nej výslovne uvádzalo, že jej súčasťou sú (ako predtlačенý formulár) Všeobecné poistné podmienky pre životné poistenie, a teda aj rozhodcovská doložka obsiahnutá v XV. časti týchto podmienok. Na tomto fakte nič nemení skutočnosť, že v deň podpisu zmluvy podpísali zmluvné strany (ako pokračovanie predtlačенého formulára poistných podmienok) aj osobitné zmluvné dojednania odkazujúce na tú istú rozhodcovskú doložku, teda doložku uvedenú v poistných podmienkach. Dovolací súd sa stotožňuje aj s dôvodmi, ktorými súdy v exekučnom konaní odôvodnili nevyváženosť dohodnutej rozhodcovskej doložky. Správnym rozhodnutím o zamietnutí žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie preto neodňali oprávnenej možnosť konať pred súdom.

Vzhľadom k tomu, že v dovolacom konaní sa nepotvrdila existencia procesných väd konania tvrdených dovolateľkou a nevyšli najavo ani iné vady uvedené v § 237 O. s. p., pričom prípustnosť podaného dovolania nevyplýva ani z § 239 O. s. p., Najvyšší súd SR odmietol procesne neprípustné dovolanie oprávnenej podľa § 243b ods. 5 O. s. p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O. s. p.

V konaní o jej dovolaní vzniklo procesne úspešnej povinnej právo na náhradu trov konania proti oprávnenej, ktorá úspech v dovolacom konaní nemala (§ 243b ods. 5 O. s. p. v spojení s § 224 ods. 1 O. s. p. a § 142 ods. 1 O. s. p.). Najvyšší súd SR nepriznal povinnému náhradu trov, lebo povinný nepodal návrh na ich priznanie (§ 151 O. s. p.).

Senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky prijal uznesenie hlasovaním v pomere hlasov 3 : 0 (ustanovenie § 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný žiadny opravný prostriedok.

V Bratislave, 31. marca 2015

JUDr. Juraj S e m a n, v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Mária Némethová